

MAHEPÕLLUMAJANDUSE NÕUETE RIKKUMISE HINDAMISE ALUSED

Nõuete rikkumise hindamisel arvestatakse rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust, kusjuures:

- rikkumise **tõsidus** on määratud rikkumise olemusest ja tagajärgedest, tõsiseimateks loetakse rikkumised, mis võivad tuua kaasa ettevõtte mahepõllumajandusliku tootmisega tegelemise peatamise või lõpetamise või sellega kaasneb tarbija petmine;
- rikkumise **ulatust** on määratud mõjust osale või kogu ettevõtte tegevusele, kusjuures arvesse võetakse nii ettevõtte suurust kui mahepõllumajandusele viitavalt märgistatava toodangu mahtu;
- rikkumise **püsivus** on määratud rikkumise mõju ajalisest kestusest ja nõuetekohase olukorra taastamise võimalikkusest.

Rikkumised hinnatakse, kusjuures:

- hinde 1 puhul on tegemist väheolulise rikkumisega, mille mõju loetakse lõppenuks puuduste kõrvaldamisega;
- hinde 2 puhul on tegemist väikese rikkumisega, mis puuduste kõrvaldamisel ei too kaasa mõju mahepõllumajandusliku tootmise jätkamisele;
- hinde 3 puhul on tegemist olulise rikkumisega, mis tulenevalt rikkumise olemusest võib tuua kaasa tegevuse peatamise või lõpetamise või mõjutada mahepõllumajandusele viitavalt turustatava toodangu usaldusväarsust;
- hinde 4 puhul on tegemist tõsise rikkumisega, mille mõju ei ole kõrvaldatav ja mis toob kaasa tegevuse peatamise.

Ettevõtte rikkumiste kohta **koondhinde** andmisel arvestatakse rikkumise iseloomu (hinnet) ning selle tõsidust, ulatust ja püsivust, samuti kas tegemist on ühe või enama nõude samaaegse või korduva eiramisega.

Taimikasvatus

NÕUE 1.1. Ettevõtte peab esitama põllumassiivide kaardi(d), millel on märgitud kõik põllumassiivid ja poolloodusliku kooslusega alad, sh mahepõllumajanduslikus ja mittemahepõllumajanduslikus kasutuses olevad alad, ning alad, millel kavatsetakse alustada mahepõllumajanduslikku taimikasvatust.

Põldude pindalad esitatakse täpsusega vähemalt 0,1 hektarit, põllumassiivide ja muude alade numbrid ning iga põld või selle osa koos numbriga.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_1.1 Põllumassiivide kaart	Andmed kaardil puudulikud või ebatäpsed; puuduvad andmed lisatakse või parandatakse koheselt või etteantud tähtaja jooksul	X	X	X

NÕUE 1.2. Keelatud on paralleelne tootmine, kus ühes ettevõttes kasvatatakse mahe- ja mittemahepõllumajanduslikuna samu taimeliike või sorte, mis ei ole omavahel kergesti eristatavad.

Ettevõttes võib olla mahe- ja mittemahepõllumajanduslik paralleelne tootmine ainult järgmistel juhtudel:

- kui vähemalt kolmeaastast kasvatusperioodi vajavate mitmeaastaste kultuuride kasvatamisel, milles ei saa sorte kergelt eristada, on täidetud järgmised tingimused:
 - a) kõnealune tootmine on osa üleminekuplaanist, mille raames tootja võtab endale kindla kohustuse, mis näeb ette asjaomase maa-ala viimase osa mahepõllumajandustootmisele ülemineku alustamist võimalikult lühikese aja jooksul, mis ei tohi olla pikem kui 5 aastat;
 - b) on võetud kohased meetmed tagamaks, et igast asjaomasest üksusest saadud tooted hoitakse püsivalt eraldi;
 - c) PMA-le teatatakse iga asjaomase toote saagikoristusest vähemalt 48 tundi ette;
 - d) pärast saagikoristuse lõpetamist teavitab tootja PMA-d asjaomastes üksustes koristatud saagi täpsetest kogustest ja toodete eraldi hoidmiseks võetud meetmetest;
- maa-alade puhul, mis on mõeldud põllumajandusuuringuteks või põllumajandushariduse andmiseks, kui täidetud on nõuded b), c) ja d);
- seemnete, taimse paljundusmaterjali ja istutusmaterjali tootmisel, kui täidetud on nõuded b), c) ja d);
- rohumaal puhul, mida kasutatakse üksnes karjatamiseks.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_1.2 Paralleelkasvatus	X	Paralleelkasvatus muude kultuuride kasvatamisel, kuid ettevõtja annab kirjaliku kinnituse, et toodangut realiseeritakse kui tavatoodangut.	Ettevõtja ei ole PMA-d teavitanud või pidanud kinni antud kirjalikust kinnitusest.	X

NÕUE 1.3. Kasutada tuleb mahepõllumajanduslikult toodetud seemet, taimset paljundusmaterjali või seemnest ettekasvatatud istutusmaterjali.

Erandina võib kasutada mittemahepõllumajanduslikku keemiliselt töötlemata seemet või taimset paljundusmaterjali, kui mahepõllumajanduslikult toodetud seemet või taimset paljundusmaterjali ei ole turul saada.

Luba keemiliselt töötlemata mittemahepõllumajandusliku seemne kasutamiseks antakse juhul, kui:

- maheseemne ja -seemnekartuli andmekogus ei ole registreeritud ühtegi selle liigi sorti, mida kasutaja soovib kasutada;
- ükski ettevõtja, kes turustab teistele ettevõtjatele seemet või seemnekartulit, ei suuda seemet või seemnekartulit enne külvi või istutamist tarnida olukordades, kus kasutaja on tellinud seemne või seemnekartuli õigel ajal;
- sorti, mida kasutaja soovib omandada, ei ole maheseemne ja seemnekartuli andmekogus, ning kasutaja suudab tõendada, et ükski sama liigi puhul registreeritud muudest sortidest ei ole asjakohane ning luba on seetõttu tema tootmistegevuse seisukohalt oluline;
- seemet kasutatakse uurimistööks, väikese ulatusega välikatseteks või sordi säilitamiseks.

Loa peab taotlema enne põllukultuuri külvamist või istutamist. Luba antakse üheks hooajaks ning loale on märgitud seemne või paljundusmaterjali kogused. PMA võib erandina anda kõigile kasutajatele üldloa, kui andmekogusse ei ole kantud teatavaid liike ega sorte.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_1.3 Seemne kasutamine	Kasutatud on keemiliselt töötlemata sertifitseeritud seemet ilma luba taotlemata.	Kasutatud on tavaettevõttest või teisest maheettevõttest pärit sertifitseerimata seemet.	Kasutatud on keemiliselt töödeldud seemet tootja tahtest sõltumata.	Kasutatud on keemiliselt töödeldud seemet tahtlikult.

NÕUE 1.4. Taimekasvatustooted, mida märgistatakse viitega mahepõllumajandusele, peavad olema toodetud üleminekuaja läbinud maal. Märgistada võib sõnaga “ökoloogiline”, “mahe“ või nende tuletiste või deminutiividega nagu „mahe-“ ja „öko-“ kas eraldi või kombineerituna. Lisaks võib märgistada Eesti või Euroopa mahepõllumajandusele viitava märgiga. Märgistus peab sisaldama PMA koodnumbrit EE-ÖKO-01.

Taimekasvatustoodetele võib olla märgitud „mahepõllumajandusele ülemineku järgus olev toode”, kui:

- enne saagikoristust on üleminekuajast kestnud vähemalt 12 kuud;
- kõnealune märg ei ole esitatud niisuguse värvuse, suuruse ja kirjaviisi abil, mis tõmbaks sellele rohkem tähelepanu kui toote müüginimetus, ning kogu märg on esitatud võrdse suurusega tähtedega;
- toode sisaldab ainult ühte põllumajandusest pärinevat taimset koostisosa;
- toode on märgistatud PMA koodnumbriga EE-ÖKO-01.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_1.4 Märgistamine	Märgistamisel ei ole kasutatud järelevalveasutuse koodi.	X	X	Mittemahe tooteid on turustatud mahe märgistusega ning ettevõttest realiseeritud toodangut ei ole võimalik turult kõrvaldada.

NÕUE 2. Mahepõllumajanduslikuks taimekasvatuseks kasutatav maa peab olema mittemahepõllumajanduslikust põllumajandusmaast selgelt eristatav. Masinaid, seadmeid, hooneid ja rajatise kasutatakse reeglina ainult mahepõllumajanduslike taimekasvatussaaduste tootmiseks. Kui masinaid, seadmeid, hooneid ja rajatise kasutatakse nii mahe- kui ka mittemahepõllumajanduslike taimekasvatussaaduste tootmiseks, on PMA-d teavitatud ja need masinad ja seadmed on enne mahepõllumajanduslike taimekasvatussaaduste tootmist puhastatud.

Ladustatakse reeglina ainult mahepõllumajanduslikult toodetud saadusi. Kui hooneid, rajatise kasutatakse nii mahe- kui ka mittemahepõllumajanduslikult toodetud taimekasvatussaaduste ladustamiseks, siis sellest tuleb PMA-d kirjalikult teavitada.

Tagatud peab olema partiide identifitseerimine ning ära tuleb hoida toodete segimine või saastumine toodete ja/või ainetega, mis ei vasta mahepõllumajanduse eeskirjadele. Hoonetes ja rajatistes on ladustamine ruumiliselt või ajaliselt lahus. Visuaalsel vaatlusel peab olema selgesti arusaadav, milline partii on mahepõllumajanduslik. Enne mahetoodete ladustamist kasutatakse kohaseid tõhusaid puhastusmeetmeid. Puhastustoiming peab olema kirjalikult fikseeritud.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_2 Eristatavus taimekasvatases	<p>- Tava ja mahe erinevat liiki kultuur kasvab ilma eristava ribata, eristatavus viiakse vastavusse koheselt või etteantud aja jooksul.</p> <p>- Masinaid, seadmeid, hooneid ja rajatise kasutatakse nii mahe- kui mittemahepõllumajanduslikus tootmises ilma teavitamiseta, kuid puhastustoimingud on läbi viidud.</p> <p>- Toodangu ladustamisel ei ole tagatud selge eristatavus mahe- ja mittemahepõllumajanduslikult toodetud partiide vahel, kuid etteantud tähtaja jooksul on võimalik selge eristatavus tagada.</p>	<p>- Tava ja mahe ühte liiki kultuur kasvab ilma eristava ribata, eristatavus ei ole viidud vastavusse etteantud aja jooksul.</p> <p>- Masinaid, seadmeid, hooneid ja rajatise kasutatakse nii mahe- kui mittemahepõllumajanduslikus tootmises, kuid puhastustoiminguid ei ole teostatud.</p>	<p>- Ladustatud mahe- ja mittemahepõllumajanduslikult toodetud partiisid ei ole võimalik identifitseerida, toodete segimine võimalik.</p>	X

NÕUE 3. Umbrohu ja taimekahjustajate tõrjeks peab eelkõige:

- kasutama sobivaid taimeliike ja sorte;
- kasutama sobivat külvikorda;
- kasutama sobivaid agrotehnilisi võtteid;
- rajama kaitseriba;
- kaitsma taimekahjustajate looduslikke vaenlasi, luues neile soodsa elukeskkonna;
- tegema umbrohutõrjet leegitamise teel;
- kasutama teisi sarnaseid ennetusabinõusid.

Taimekahjustajate tõrjeks võib kasutada ainult (EÜ) 889/2008 lisa II nimetatud tooteid. Ettevõttes tuleb alles hoida toote kasutamise vajadust tõendavad dokumendid.

Lõksudes ja püünistes kasutatavate toodete, v.a. feromoonipüüniste puhul peavad lõksud ja/või püünised ära hoidma ainete pääsemise keskkonda ning ainete ja kasvatatavate kultuuride kokkupuutumise. Lõksud tuleb pärast kasutamist kokku korjata ja ohutult kõrvaldada.

Kasutada võib ainult määruse lisa I viidatud väetisi ja mullaomaduste parandajaid ning seda üksnes vajalikul määral. Alles tuleb hoida toote kasutamise vajadust tõendavad dokumendid.

Ühes ettevõttes kasutatav sõnniku ja virtsa kogus ei tohi ületada keskmisena 170 kg lämmastikku kasutatava põllumajandusmaa hektari kohta aastas. Piirang kehtib ainult sõnniku ja virtsa kohta.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_3 Taimekaitse Väetamine	-Ei rakendata ennetavat tegevust umbrohtude tõrjel, külvikord nõuetele mittevastav, kuid meetmete plaan umbrohutõrje kohta esitatakse etteantud tähtaja jooksul.	X	-Kasutatud sõnniku ja virtsa kogus ületab 170 kg lämmastikku kasutatava põllumajandusmaa hektari kohta. -Kasutatud on lisa I nimetamata väetiseid tootja tahtest sõltumata; lisa I nimetamata väetiste kasutamisel viiakse põld mittemahe staatusesse. -Kasutatud on lisa II nimetamata taimekaitsevahendeid tootja tahtest sõltumata. -Lisa II nimetamata taimekaitsevahendite kasutamise korral viiakse põld mittemahe staatusesse.	-Kasutatud on lisa I nimetamata väetiseid tahtlikult; lisa I nimetamata väetiste tahtlikul kasutamisel tunnistatakse ettevõtte tunnustamise otsus kehtetuks. -Kasutatud on lisa II nimetamata taimekaitsevahendeid tahtlikult.

NÕUE 4.1. Põlluraamatut peetakse vastavalt “**Veeseadus**” vastu võetud 11. mail 1994. a., jõustunud 16.06.1994

Põlluraamat on täidetud nõuetekohaselt kogu haritava maa kohta. Sissekanded on tehtud hiljemalt 10 kalendripäeva jooksul arvates töö tegemisest või muudest toimingutest.

NÕUE 4.3. Peetakse arvestust ettevõttesse toodud saaduste ja toodete ning nende kasutamise kohta (eraldi mahe- ja mittemahepõllumajandusliku taimekasvatuse kohta).

Andmed peavad olema ettevõttes kättesaadavad PMA järelevalveametnikule ja sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- teave väetise kasutamise kohta: kasutamise kuupäev, väetise liik ja kogus, asjaomased kõlvikud;
- teave taimekaitsevahendite kasutamise kohta: töötlemise põhjus ja kuupäev, vahendi liik, töötlemismeetod;
- teave põllumajandustootmise sisendite ostmise kohta: kuupäev, ostetud toote liik ja kogus.

NÕUE 4.4. Peetakse arvestust ettevõttes toodetud ja turustatud saaduste ning toodete kohta (eraldi mahe- ja mittemahepõllumajandusliku taimekasvatuse kohta):

- teave saagi kohta: mahepõllumajandusliku või üleminekujärgus saagi koristamise kuupäev, saagi liik ning kogus;
- teave turustamise päeva ja saaduse või toote saaja kohta ning selle kohta, kas toode turustati mahepõllumajandusele viitavalt märgistatuna või mitte.

Arvestus peab olema paber kandjal või elektrooniliselt. Viimasel juhul peab peetavast arvestusest olema võimalik teha väljatrükk. Andmeid ja neid tõendavaid dokumente tuleb säilitada vähemalt 3 aastat arvates nende kogumisest.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_4.1; 4.3; 4.4 Põlluraamat ja arvestuse pidamine	- Jooksva aasta põlluraamatus puuduvad väheolulised andmed või on need ebatäpsed, sissekanded põlluraamatusse viiakse sisse koheselt või etteantud tähtaja jooksul. - Arvestuse pidamine ettevõttesse toodud saaduste ja toodete kohta on puudulik, kuid etteantud tähtaja jooksul esitatakse adekvaatsed dokumendid.	Jooksva aasta põlluraamat puudub või on täielikult täitmata, kanded põlluraamatusse ei ole sisse viidud etteantud tähtaja jooksul.	Arvestuse pidamine ettevõttes toodetud ja turustatud saaduste ja toodete kohta on puudulik, etteantud tähtaja jooksul ei ole adekvaatseid dokumente esitatud ja andmeid sisse kantud.	X

NÕUE 4.2. Ettevõttes on olemas külvikorra plaan ja see sisaldab külvikorda või külvikordasid, mida on ettevõttes rakendatud või kavas rakendada. Külvikord sisaldab liblikõielisi taimi.

Antud aastal külvikorraplaanis näidatud kultuurid peavad olema ka taimekasvatusplaanis ning ka reaalselt kasvama, v.a. juhul, kui tootja on teavitanud muudatusest külvikorraplaanis ja taimekasvatusplaanis.

Külvikorra plaani ei pea koostama:

- vähemalt 5 aasta vanuse rohumaa või vähemalt 5 aasta vanuseks kavandatud rohumaa kohta;
- loodusliku rohumaa kohta;
- puuvilja- ja marjakultuuride ning ravim- ja maitsetaimede kasvatamiseks kasutatava maa kohta;
- heinaseemne tootmiseks kasutatava maa kohta;
- põllu kohta, mis on väiksem kui 0,30 hektarit.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
TN_4.2 Külvikord	Külvikorda rakendatakse osaliselt või külvikorras puuduvad liblikõielised kultuurid, kuid etteantud tähtaja jooksul koostatakse ja rakendatakse nõuetele vastav liblikõielisi kultuure sisaldav külvikord.	Külvikorda rakendatakse osaliselt või külvikorras puuduvad liblikõielised kultuurid ning etteantud tähtaja jooksul ei ole adekvaatset külvikorda koostatud ega rakendatud.	X	X

Loomakasvatus

NÕUE 1. Ettevõttes võib pidada mittemahepõllumajanduslikke loomi tingimusel, et neid kasvatatakse hoonetes, mis on kindlalt eraldatud hoonetest, kus peetakse loomi mahepõllumajanduse nõuete kohaselt ja tingimusel, et kõnealused loomad on eri liigist.

Ettevõttes, kus tegeldakse mahepõllumajandusliku loomakasvatusega, peavad mahepõllumajanduslikult peetavate loomade kasvatamiseks kasutatavad söödad olema ajaliselt või ruumiliselt eristatavad ettevõttest, kus ei tegelda mahepõllumajandusliku tootmisega.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_1* Eristatavus	Samas loomakasvatushoones peetakse erinevat liiki loomi nii mahedalt kui mittemahedalt, ilma korraliku eristatavusega, kuid loomapidamishoonesse paigaldatakse vaheseinad, mis tagavad eristatavuse etteantud tähtaja jooksul.	- Samas loomakasvatushoones peetakse erinevat liiki loomi nii mahedalt kui mittemahedalt, ilma korraliku eristatavusega ja eristatavust vaheseintega ei ole tagatud etteantud tähtaja jooksul. - Mahe- ja tavasööd ei ole ajaliselt või ruumiliselt eristatavad. Etteantud tähtaja jooksul tagatakse mahe- ja tavasööda eristatavus.	- Mahe- ja tavasööd ei ole ajaliselt või ruumiliselt eristatavad. Etteantud tähtaja jooksul ei ole tagatud mahe- ja tavasööda eristatavus. - Koos peetakse ühte liiki loomi nii mahedalt kui mittemahedalt vastavaid nõudeid eirates.	X

NÕUE 2. Hoone soojustus, küte ja ventilatsioon peavad tagama, et õhuringlus, tolmusisaldus, temperatuur, suhteline õhuniiskus ja gaasisaldus püsib tasemel, mis ei kahjusta loomade tervist.

- Hoones peab olema piisav loomulik õhuvahetus ning piisavalt päevavalgust.
- Hoonete loomkoormus peab kindlustama loomade mugavuse, üldise heaolu ja liigiomaste vajaduste rahuldamise, mis eelkõige sõltuvad loomaliigist ja -tõust ning loomade vanusest. Arvestada tuleb ka loomade käitumistavasid, mis sõltuvad eelkõige loomarühma suurusest ning loomade soost. Optimaalse loomkoormusega taotletakse loomade üldist heaolu, jättes neile piisavalt ruumi vabalt seista, kergesti lamama heita, end ümber pöörata, puhastada, võtta kõiki loomupäraseid asendeid ja teha kõiki loomulikke liigutusi.
- Lauda põrand peab olema sile, kuid mitte libe. Vähemalt 50% põranda pindalast peab olema jäik, st mitte rest ega võrkpõrand.
- Laudas peab olema mugav, pehme ja kuiv lebamis-/ puhkekoht, mis on piisava suuruse ja jäiga konstruktsiooniga, mitte võrkpõrandaga. Allapanu peab koosnema põhust või muust nõuetekohasest looduslikust materjalist. Allapanu võib parendada või rikastada lisa I loetletud mineraalainetega.

Loomade pidamine laudas ei ole kohustuslik sellistes piirkondades, kus ilmastikutingimused võimaldavad loomi väljas pidada.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_2 Pidamistingimused	- Loomapidamise hoones puudub loomulik õhuvahetus ning ei ole piisavalt päevavalgust, kuid pidamistingimused viiakse vastavusse etteantud tähtaja jooksul. - Loomadel on puudunud ajutiselt allapanu, kuid puudus likvideeritakse koheselt.	X	- Allapanu puudub või on vähene, loomad väga mustad ning etteantud aja jooksul ei ole puudus likvideeritud. - Üle 50 protsendi põranda pindalast on rest – või võrkpõrand. - Loomade pidamise tingimused õhuvahetuse, päevavalguse ja põranda pinna osas ei ole viidud vastavusse etteantud tähtaja jooksul.	X

NÕUE 3. Elusloomad peavad olema märgistatud püsivalt, igale liigile kohandatud meetodil, mis näeb ette suurte imetajate märgistamist üksikhaaval ning kodulindude ja väikeimetajate märgistamist üksikhaaval või partiide kaupa.

Märgistamisele kuuluvad põllumajandusloomade liigid: kitsed, lambad, sead ja veised.

Veised peavad olema märgistatud 20 päeva jooksul arvates looma sündimise päevast. Veise kõrvamärk on plastikust ja kollast värvi. Lambad ja kitsed peavad olema märgistatud kuue kuu jooksul arvates looma sündimise päevast. Lamba kõrvamärk on plastikust ja kollast värvi.

Kitse kõrvamärk on plastikust ja punast värvi. Siga märgistatakse karjana või individuaalselt kõrvamärgi või tätoveeringuga.

Kui maheloomi pole piisaval arvul saada, võib ettevõttesse tuua karja uuendamiseks mittemahepõllumajanduslikult peetavaid esmapoegimata emasloomi kuni 10% ettevõttes mahepõllumajanduslikult peetavate täiskasvanud hobuste või veiste arvust aastas ja kuni 20% ettevõttes mahepõllumajanduslikult peetavate täiskasvanud sigade, lammaste või kitsede arvust aastas. Kui maheloomi pole piisaval arvul saada, võib ettevõttesse tuua ettevõtte olulise laiendamise, ohustatud loomatõugude, teist tõugu loomade kasvatamise või uue loomakasvatusharu kavandamise korral mittemahepõllumajanduslikult peetavaid esmapoegimata emasloomi kuni 40% ettevõttes vastavat liiki mahepõllumajanduslikult peetavate täiskasvanud loomade arvust. Ohustatud loomatõugude puhul ei pea need olema ainult esmapoegimata loomad. Vajalik on PMA nõusolek.

Andmed elusloomade kohta peavad PMA järelevalveametnikule olema ettevõttes kättesaadavad.

Andmed peavad sisaldama järgmist teavet:

- ettevõttesse toodavate loomade kohta: päritolu ja saabumise kuupäev, üleminekuage, eristusmärk ja veterinaarandmed;
- ettevõttest välja viidavate elusloomade kohta: vanus, loomade arv, kaal tapmise korral, eristusmärk ja sihtkoht;
- andmed loomade kao kohta koos põhjendustega.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_3 Loomade päritolu	- Loomadel puuduvad kõrvamärgid, kuid loomad märgistatakse etteantud tähtaja jooksul. - Arvestuse pidamine puudulik, kuid loomade liikumise arvestus viiakse vastavusse koheselt või etteantud tähtaja jooksul. - Tavaloomi on toodud ettevõttesse lubatu piires ilma nõusolekut taotlemata.	- Loomadel puuduvad kõrvamärgid ja loomi ei ole märgistatud etteantud tähtaja jooksul.	- Ettevõttesse on toodud tavaettevõttest täiskasvanud loomi üle lubatud koguse. - Ettevõttesse on toodud tavaettevõttest poeginud loomi	X

NÕUE 4. Kui mahepõllumajanduslikku sööta ei ole piisavalt saada, on sigade ja kodulindude puhul lubatud kasutada mittemahepõllumajandusliku taimse ja loomse päritoluga sööta aastasest kuivainekogusest:

- kuni 5%, kehtib kuni 31.12.2017. a.

Mittemahepõllumajandusliku sööda kogus ei või ületada 25% päevase söödaratsiooni kuivainekogusest. Mittemahepõllumajandusliku söödana on lubatud kasutada üksnes (EÜ) 889/2008 lisa V nimetatud sööta.

Loomade söödaratsiooni kuivainest võib kuni 30% moodustada teisest ettevõttest pärit või 100% samas ettevõttes toodetud mahepõllumajandusliku taimekasvatuse üleminekuaja teisel aastal toodetud sööt.

Keskmiselt kuni 20% loomade söödaratsiooni kuivainest võib pärineda oma ettevõtte esimest aastat üleminekuajal olevatelt püsikarjamaadelt või mitmeaastaste söödataimede või valgurikaste taimedega maalt saadud saagist või seal karjatamisest.

Mineraalsöödana on lubatud kasutada lisa V nimetatud mineraalsööta. Söödalisanditena on lubatud kasutada lisa VI nimetatud söödalisandeid.

Silo valmistamisel võib sileerimiseks ja säilitamiseks kasutada säilitusainetena lisa VI nimetatud aineid.

Piimhappe, sipelghappe, propioonhappe ja äädikhappe kasutamine silo valmistamisel on lubatud üksnes juhul, kui ilmastikutingimused ei võimalda saavutada vajalikku käärimist.

Nõue	Hinne 1	Hinne 2	Hinne 3	Hinne 4
	Väheoluline rikkumine	Väike rikkumine	Oluline rikkumine	Tõsine rikkumine
LN_4 Loomade sööt	Loomade söötmisel on kasutatud lisas V nimetamata mineraalsööta ja/või lisas VI nimetamata söödalisandeid. Mittelubatud sööt viiakse ettevõttest ära etteantud tähtaja jooksul.	Loomade söötmisel on kasutatud tavaliselt üle lubatud koguse. Järelevalveasutus määrab ajavahemiku, mille vältel ei tohi toodangut mahepõllumajandusele viitavalt märgistada.	Kasutatud on GMO päritoluga söödamerjale tootja tahtest sõltumatult. GMOde või kasvu-stimulaatorite või sünteetiliste aminohapete tahtmatu kasutamise puhul loomade söötmisel. Järelevalveasutus määrab ajavahemiku, mille vältel ei tohi toodangut mahepõllumajandusele viitavalt märgistada	Loomade söötmisel on tahtlikult kasutatud GMOD, kasvu-stimulaatoreid või sünteetilisi aminohappeid sisaldavaid söödamerjale.

NÕUE 5. Arvestust tuleb pidada ettevõttesse toodud sööda koguse, toomise päeva, tootmiskoha, tootja ja turustaja, samuti ettevõttes toodetud sööda koguse ja tootmise aja ning söötade kasutamise kohta.

Arvestust peab pidama paberkanalil või elektroonselt. Viimasel juhul peab olema võimalus teha andmete kohta väljatrükk.

Taimtoidulisi loomi (hobused, veised, lambad, kitsed, küülikud ja nutriad) tuleb sööta rohumaadelt saadava söödaga võimalikult suurel määral, kusjuures vähemalt 60% päevase söödaratsiooni kuivainekogusest peab moodustama koresööt, haljassööt või silo.

Piimakarja puhul võib lüpsiperioodi alguses lubada vähendada kõnealust määra 50%-ni kolmeks kuuks. Vasikaid ja varssasid peab vähemalt 3 kuud söötma naturaalse täispiimaga, eelistades emapiima. Lamba- ja kitsetallesid peab vähemalt 45 päeva söötma naturaalse täispiimaga, eelistades emapiima. Põrsaid peab vähemalt 40 päeva söötma naturaalse täispiimaga, eelistades emapiima. Sigade ja kodulindude päevane söödaratsioon peab sisaldama koresööt, haljassööt või silo.

Nõue	Hinne 1	Hinne 2	Hinne 3	Hinne 4
	Väheoluline rikkumine	Väike rikkumine	Oluline rikkumine	Tõsine rikkumine
LN_5 Loomade söötmine	Arvestuse pidamine loomade söötmise ja rändkarjatamisel kasutatava sööda üle on osaliselt täidetud või	Taimtoiduliste loomade söödaratsioonis on alla 60% või piimalehmadel alla 50% rohusööta	Arvestuse pidamine loomade söötmise üle puudub ning see ei ole viidud vastavusse	X

	puudulik, kuid arvestuse pidamine viiakse vastavusse koheselt või etteantud tähtaja jooksul	kuivaines. - Vasikaid ja varssasid on söödud piimaga alla 3 kuu. - Lamba-ja kitsetallesid on söödud piimaga alla 45 päeva ja põrsaid alla 40 päeva.	etteantud tähtaja jooksul.	
--	---	---	----------------------------	--

NÕUE 6. Karjamaad peavad olema tarastatud või piiritletud nii, et loom ei pääseks mittemahemaale.

Loomad peavad pääsema vabaõhualadele (karjamaad ja jalutusladad).

Taimtoidulised peavad pääsema karjamaale rohtu sööma alati, kui tingimused seda võimaldavad.

Juhul kui taimtoidulised loomad pääsevad karjamaale karjatamisajal ning kui talvine laudasüsteem võimaldab loomadele piisavalt liikumisvabadust, ei pea loomi laskma talvekuudel vabaõhualadele (jalutuslalale).

Üle aasta vanused pullid peavad pääsema karjamaale või vabaõhualale (jalutuslalale).

Jalutusladad võivad olla osaliselt kaetud.

Vabaõhualad peavad olema tarastatud või piiritletud nii, et loom ei pääseks mittemahemaale.

Rändkarjatuse ajal võivad loomad, kui neid aetakse ühelt karjatamisalalt teisele, toituda mittemahemaadel. Toitumine mittemahepõllumajanduslikust söödast (hein ja muud taimed, mida loomad söövad) ei tohi kõnealusel ajavahemikul ületada 10% kogu aasta söödaratsioonist. Kõnealusel kogus arvutatakse põllumajandusest pärinevas söödas sisalduva kuivaine osakaaluna.

Mahelooma on lubatud rändkarjatada poollooduslikul kooslusel, nagu laid, väikesaar, rahvuspark ja muu sellesarnane ala, kus viimase kolme aasta jooksul ei ole kasutatud (EÜ) nr 889/2008 lisades I ja II nimetatud ainet. Nimetatud alal karjatamise ajal kasutatud sööt loetakse mahesöödaks.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_6 Karjatamine	- Karjamaade ja/või jalutusladade tarastatus ei pea loomi, kuid karjamaad ja/või jalutusladad tarastatakse etteantud tähtaja jooksul.	X	Loomi ei lasta karjamaale ning loomadele ei ole võimaldatud pääsu karjamaale etteantud tähtaja jooksul.	X

	- Loomi ei lasta karjamaale, kuid loomadele võimaldatakse pääs karjamaale koheselt või etteantud tähtaja jooksul. - Karjatatakse tava- ja maheloomi ühel karjamaal samaaegselt, kuid loomad eraldatakse karjamaal koheselt.			
--	--	--	--	--

NÕUE 7 ja 8. Keemiliselt sünteesitud allopaatiliste veterinaarravimite või antibiootikumide kasutamine haiguste ennetamiseks on keelatud. Kasvu soodustamiseks või toodangu suurendamiseks mõeldud ainete kasutamine (sealhulgas antibiootikumid, koktsidiostaatikumid ja muud kunstlikud kasvusoodustajad) ning hormoonide või samalaadsete ainete kasutamine paljunemise reguleerimiseks (nt inna esilekutsumine või sünkroonimine) või muul eesmärgil on keelatud.

Kui loom hoolimata ennetusmeetmetest haigestub või saab vigastada, tuleb teda viivitamata ravida, vajaduse korral teistest loomadest eraldi ning nõuetekohases laudas.

Keemiliselt sünteesitud allopaatiliste veterinaarravimite või antibiootikumide asemel eelistatakse taimravitooteid, homöopaatilisi tooteid, mineraalained, mikroelemente ja vitamiine, kui nende ravitoime asjaomase loomaliigi ja haiguse puhul on tõhus. Kui eelnimetatud toodete kasutamine haiguse või vigastuse ravimisel osutub ebatõhusaks või on tõenäoliselt ebatõhus ning ravi on vajalik looma kannatuste või vaevuste vältimiseks, siis võib loomaarsti vastutusel kasutada keemiliselt sünteesitud allopaatilisi veterinaarravimeid või antibiootikume. Keeluaeg loomale allopaatilise veterinaarravimi manustamise ja sellest loomast mahepõllumajanduslike toiduainete tootmise vahel peab olema kaks korda nii pikk kui ravimile tavatootmises ettenähtud keeluaeg või 48 tundi, kui keeluaega ei ole määratud.

Kui loomale või loomarühmale tehakse üle 3 keemiliselt sünteesitud allopaatilise veterinaarravimi või antibiootikumikuuri 12 kuu jooksul või üle ühe ravikuuri, kui loomade tootliku elutsükli pikkus on alla aasta, ei tohi asjaomaseid loomi või nendest saadud tooteid müüa mahepõllumajandusliku toodanguna ning loomad peavad alustama uut üleminekuaga.

Ettevõttes tuleb loomade haiguste ennetamise ja veterinaarravi puhul registreerida diagnoos, ravi alustamise ja lõpetamise päev, kasutatava veterinaarravimi liik ja nimetus, veterinaarravimi doos, ravimeetod ja ravimi tootja poolt toodangu turustamisele kehtestatud keeluaeg ning andmed ravitud looma(de) kohta (liik, arv, tõug, vanus, sugu, identifitseerimisnumber) ning andmed veterinaarravi teostanud veterinaararsti kohta.

Kastreerimine on lubatud üksnes loomadelt pärit mahepõllumajanduslike loomakasvatussaaduste kvaliteedi parandamise eesmärgil. Põrsaid võib kastreerida üksnes esimese nädala jooksul pärast sündi.

Looma kannatusi tuleb minimeerida sellega, et rakendatakse piisavat anesteesi ja/või valutustamist ning toiminguid teevad kvalifitseeritud töötajad looma seisukohalt kõige sobivamas eas.

Loomade sarvede eemaldamine on lubatud üksnes eesmärgiga parandada loomade turvalisust, heaolu või hügieenitingimusi. Vajalik on PMA nõusolek. Põrsaste hammaste lõikamine on lubatud üksnes eesmärgiga parandada loomade turvalisust, heaolu või hügieenitingimusi. Juhul, kui hammaste lõikamine osutub vajalikuks, tuleb seda teha seitsme päeva jooksul pärast sündi. Vajalik on PMA nõusolek.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_7; 8 Veterinaarravi ja haigusi ennetav tegevus	Veterinaararvitoimingute andmed registreerimata, kuid veterinaarpäevik täidetakse koheselt või etteantud tähtaja jooksul.	-Loomi on ravitud rohkem kui kolm korda, kuid loomi ei ole viidud uuele üleminekuajale. Järelevalveasutus määrab ajavahemiku, mille vältel ei tohi toodangut mahepõllumajandusele viitavalt märgistada. -Sarvede eemaldamine, hammaste lõikamine on toimunud süstemaatiliselt, nõusolekut toimingute läbiviimiseks ei ole küsitud.	Kasutatud on hormoonpreparaate inna sünkroniseerimiseks. Järelevalveasutus määrab ajavahemiku, mille vältel ei tohi toodangut mahepõllumajandusele viitavalt märgistada.	X

NÕUE 9. Mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi on keelatud loomakasvatushoones lõas pidada.

Looma võib lühiajaliselt pidada lõas üksnes tema turvalisuse ja heaolu eesmärgil. Enne 24.08.2000.a ehitatud loomakasvatushoonetes võib pidada loomi lõas, kui loomad saavad regulaarselt liikuda ja neile on kindlustatud mugavad allapanuga asemed ning selle kohta on küsitud PMA nõusolek.

Loomi võib pidada lõas väikeettevõttes (alla 20 loomühiku), kus neid pole võimalik hoida nende käitumuslike vajadustega sobivates rühmades. Tingimuseks on, et loomad pääsevad karjatamisperioodil karjamaale ning muul ajal vähemalt kaks korda nädalas vabaõhualadele.

Mahepõllumajanduslikult peetava looma tiinestamine peab toimuma eelkõige loomuliku paaritamise teel. Vajadusel on lubatud kunstlik seemendamine. Embrüo siirdamine on keelatud.

Mahepõllumajanduslikult peetavate loomade pidamisel gruppides peab nende moodustamisel arvestama loomade vanust ning liigilisi ja soolisi käitumuslikke iseärasusi.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_9 Loomakasvatustõtted	- Loomi peetakse lõas ilma nõusolekut taotlemata. - Vasikaid peetakse lõas, kuid vasikad vabastatakse koheselt lõast ja neile ehitatakse pidamiseboksid etteantud tähtaja jooksul. - Väikeettevõttes lõas peetavaid loomi ei lasta regulaarselt jalutusladele, kuid lõas peetavaid loomi hakatakse regulaarselt laskma jalutama koheselt või etteantud tähtaja jooksul.	X	- Vasikaid peetakse endiselt lõas ja etteantud tähtajaks pandud kohustused on täitmata. - On kasutatud embrüode siirdamist.	X

NÕUE 10. Mahepõllumajandusele viitavalt saab märgistada üleminekuaja läbinud loomadelt pärit toodangut.

Mahepõllumajandusliku toote märgistus peab sisaldama PMA koodnumbrit EE-ÖKO-01.

Märgistada võib sõnaga “ökoloogiline”, “mahe“ või nende tuletiste või deminutiividega nagu „mahe-“ ja „öko-“ kas eraldi või kombineerituna.

Lisaks võib märgistada Eesti või Euroopa mahepõllumajandusele viitava märgiga.

Ettevõttes, kus tegeletakse nii mahe- kui ka mittemahepõllumajandusliku toote ettevalmistamisega, peetakse nende kohta eraldi arvestust.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
LN_10 Märgistamine	Märgistamisel ei ole kasutatud järelevalveasutuse koodi, kuid ettevõttest realiseeritud toodang on võimalik koheselt müügil kõrvaldada.	Üleminekuaja tooteid on turustatud viitega mahetoodangule, kuid ettevõttest realiseeritud toodangut ei ole võimalik turult kõrvaldada.	X	X

Mesindus

NÕUE 1.1 ja 1.2. Samas ettevõttes võib pidada tolmeldamise otstarbel mahe- ja mittemahepõllumajanduslikke mesindusüksusi, kui täidetakse kõiki mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade nõudeid, v.a mesilate paigutust käsitlevaid sätteid. Sel juhul ei tohi toodangut mahepõllumajanduslikuna müüa. Ettevõtja hoiab alles käesoleva sätte kasutamist tõendavad dokumendid. Ettevõttes, kus tegeldakse mahepõllumajandusliku mesindusega, peavad mesilasperelt pärit saaduste tootmiseks, esmatöötlemiseks (pakendamiseks) ja ladustamiseks kasutatavad hooned ja rajatised olema eristatavad ettevõttest, kus ei tegelda mahepõllumajandusliku mesindusega. Erilise hoolega peab olema tagatud mesindussaaduste lahusus ja nõuetekohane vurritamine, töötlemine ja hoiustamine. Kõik kõnealuste nõuete täitmiseks võetavad meetmed kantakse registrisse.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.1; 1.2 Eristatavus		Mesindussaaduste esmatöötlemine, pakendamine ja ladustamine toimub samades hoonetes, kus tava mesindussaaduste käitlemine ilma eristatavuseta. Mesindussaaduste esmatöötlemine, pakendamine ja ladustamine viiakse vastavusse etteantud tähtaja jooksul.	Ettevõttes peetakse mahe- ja mittemahepõllumajanduslikke mesindusüksusi, kuid mitte tolmeldamise eesmärgil.	X

NÕUE 1.3. Arvestust peab pidama ettevõttes toodetud ja esmatöödeldud saaduste ja toodete, sealhulgas mee, mesilasvaha, taruvaigu, õietolmu, suira, mesilasema toitepiima ja muu taolise nimetuse, koguse ja tootmise aja kohta. Arvestust peab pidama ettevõttesse toodud ja ettevõttest turustatud mesilasperede ja mesilasemade puhul nende tõu, päritolu ja toomise või turustamise päeva mesilasperede ja mesilasemade arvu kohta.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.3 Arvestuse pidamine	Arvestuse pidamises esineb vajakajäämisi, kõik kanded ei ole õigeaegselt sisse kantud. Arvestuse pidamine viiakse vastavusse koheselt või etteantud tähtaja jooksul.	X	Arvestuse pidamine puudub ning arvestuse pidamine ei ole sisse viidud etteantud tähtaja jooksul.	X

NÕUE 1.4. Mesila asukoht peab olema paigas, mida 3 kilomeetri raadiuses ümbritsevad nektari- ja õietolmuallikad koosnevad põhiliselt mahepõllumajanduskultuuridest ja/või looduslikest taimedest ja/või kultuuridest, mida on töödeldud keskkonda vähe mõjutavate vahenditega ega mõjuta mesindussaaduste mahepõllumajanduslikku kvaliteeti. Nimetatud nõuded ei kehti piirkondade suhtes, kus ei toimu õitsemist või kui tarud on puhkeolekus.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.4 Mesila asukoht	Mesila asukoht kaardil ei ole õigesti näidatud või kaart puudub, kuid mesila asukoha märgistus kaardil viiakse vastavusse koheselt.	X	Mesila asub saastatud piirkonnas (nt prügimägi).	X

NÕUE 1.6. Kui mahemesilasi pole saada, siis võib mesilate uuendamisel mahepõllumajanduslikus tootmisüksuses asendada aastas 10% mesilasemadest ja sülemitest mitterahvuslikest mesilasemadest ja sülemitega tingimusel, et mesilasemad ja sülemid viiakse tarudesse, mille kärjed või kärjepõhjad pärinevad mahepõllumajanduslikest tootmisüksustest.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.6 Mesilaste päritolu ja kärjematerjal	X	X	- Kärjed või kärjepõhjad ei pärine mahetootmisest. - Ettevõttesse on toodud rohkem kui lubatud 10	X

			protsenti mesilasemasid või sülemeid mittemahepõllumajanduslikust ettevõttest.	
--	--	--	--	--

NÕUE 1.7. Mesilasperede söötmine. Mesilaste puhul tuleb tootmisperioodi lõpus jätta tarudesse talvitamiseks piisav mee- ja õietolmuvaru. Mesilasperede söötmine on lubatud ainult juhul, kui ilmastikutingimused ohustavad nende säilimist ning ainult ajavahemikul pärast viimast meesaaki ja 15 päeva enne nektari või lehemee järgmise korjeaja algust. Sööta tuleb mahepõllumajandusliku mee, mahepõllumajandusliku suhkruirupi või mahepõllumajandusliku suhkruga.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.7 Söötmine	Mesilastele on antud lisaööta ilma, et ilmastikutingimused seda nõuaksid.	X	Mesilaste söötmisel on kasutatud mittemahepõllumajanduslikku sööta.	X

NÕUE 1.8 ja 1.9. Kärjeraamide, tarude ja kärgede kaitsmiseks eelkõige kahjurite eest on lubatud kasutada ainult rodentitsiide (kasutamiseks ainult lõksudes) ja lisas II loetletud asjakohaseid tooteid.

Tarude desinfitseerimine auru või lahtise tulega on lubatud.

Lesehaudme hävitamine on lubatud üksnes varroalesta *Varroa destructor* nakkuse isoleerimiseks. Varroalestaga nakatumise puhul võib kasutada sipelghapet, piimhapet, äädikhapet ja oblikhapet, samuti mentooli, tümooli, eukalüptooli ja kamprit. Vajadusel on lubatud keemiliselt sünteetiliselt allopaatiliste ravimite kasutamine. Ravitavad mesilaspered tuleb paigutada eraldatud mesilatesse ning kogu mesilasvaha asendada mahepõllumajanduslikust mesindusest pärineva vahaga. Ravi järel kehtestatakse kõnealuste mesilasperede suhtes uus aastane üleminekuage.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
------	----------------------------------	----------------------------	------------------------------	-----------------------------

MN_1.8; 1.9 Haiguste ennetamine ja veterinaarravi	Mesilapäevikusse ei ole märgitud teostatud toiminguid, kuid andmed tehtud toimingute kohta kantakse mesilapäevikusse koheselt või etteantud tähtaja jooksul.	- Mesilapäevikus puuduvad sissekanded tehtud toimingute kohta ning etteantud tähtaja jooksul ei ole neid sisse kantud.	- Mesilaste ravimisel on kasutatud lisa II loetelus nimetatud aineid.	X
---	--	---	---	----------

NÕUE 1.10 ja 1.12. Tarud peavad olema põhiliselt looduslikust materjalist, mis ei tekita keskkonna- või mesindussaaduste saastamise ohtu.

Eristatavuse tagamiseks peab mahepõllumajanduslikult peetavate mesilasperede pidamiseks kasutatavad tarud märgistama selliselt, et need oleksid eristatavad mittemahepõllumajanduslikult peetavate mesilasperede pidamiseks kasutatavatest tarudest. Mesilasvaha kärjepõhjade valmistamiseks peab olema toodetud mahepõllumajanduslikult.

Ülemineku perioodil võib kasutada mittemahepõllumajanduslikku mesilasvaha ainult juhul, kui mahepõllumajanduslikust mesindusest pärinevat mesilasvaha ei ole turul saada ja juhul, kui on tõendatud, et see ei ole saastunud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute ainetega ning tingimusel, et see on kaanetisvaha.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.10; 1.12 Tarude märgistamine ja vaha päritolu	Mesilastarude märgistus puudub, kuid mesilastarud on võimalik märgistada ilmastikukindlalt koheselt või etteantud tähtaja jooksul.	X	Kasutatakse mittemahe- põllumajanduslikku vaha.	X

NÕUE 1.11. Märgistamine. Mahepõllumajandusele viitavalt saab märgistada üleminekuaja läbinud mesilastelt pärit toodangut. Mahepõllumajandusliku toote märgistus peab sisaldama PMA koodnumbrit EE-ÖKO-01.

Märgistada võib sõnaga “ökoloogiline”, “mahe“ või nende tuletiste või deminutiividega nagu „mahe-“ ja „öko-“ kas eraldi või kombineerituna.

Lisaks võib märgistada Eesti või Euroopa mahepõllumajandusele viitava märgiga.

Ettevõttes, kus tegeletakse nii mahe- kui ka mittemahepõllumajandusliku toote ettevalmistamisega, peetakse nende kohta eraldi arvestust.

Nõue	Hinne 1 Väheoluline rikkumine	Hinne 2 Väike rikkumine	Hinne 3 Oluline rikkumine	Hinne 4 Tõsine rikkumine
MN_1.11 Toodangu märgistamine	Märgistamisel ei ole kasutatud järelevalveasutuse koodi, kuid ettevõttest realiseeritud toodang on võimalik koheselt müügilt kõrvaldada.	Üleminekuaja tooteid on turustatud viitega mahetoodangule, kuid ettevõttest realiseeritud toodang on võimalik koheselt müügilt kõrvaldada.	X	X

TN_1* - Taimekasvatuse nõue 1

LN_1* - Loomakasvatuse nõue 1

MN_1* - Mesinduse nõue 1